

Beslut om ändring av naturreservatet Värmansnäs i Hjortsberga socken, Ronneby kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm om nytt syfte och nya föreskrifter enligt nedan för naturreservatet Värmansnäs inom fastigheten Johannishus 1:2 i Hjortsberga socken, Ronneby kommun. Gräns på land är inmätt gräns enligt beslutsruta och gräns i strandlinjen följer lägsta lågvattenlinje.

Länsstyrelsens resolution den 27 juni 1961 såvitt den rör fridlysning av vad som betecknats som område V (Vermansnäs¹) såsom naturminne och härtill hörande fridlysningsföreskrifter skall upphöra att gälla, när detta beslut vunnit laga kraft.

Naturreservatet skall benämnas **Värmansnäs**.

Administrativa data

Objektnamn	Värmansnäs
Objektnummer	10 02 009
Natura 2000-beteckning	SE0410132 Vermansnäs
Län	Blekinge
Kommun	Ronneby
Socken	Hjortsberga
Naturgeografisk region	Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde
Kulturgeografisk region	Sydsvenska odlingsbygderna
Läge	På en halvö i södra delen av Listersjön, 7,5 km NNV om Hjortsberga kyrka
Hänvisning till digitala gränser på beslutskartan	
Ekonomisk karta	035 84 Listersjön
Fastighet	Johannishus 1:2
Markägare	Johannishus Fideikommiss AB, 372 95 Johannishus
Servitut	Kraftledning
Markslag och naturtyper	Ädellövskog av ek och bok med inslag av tall och gran. Grandominerad skog med ek och bok.
Samfälligheter	-

Koordinater	X= 1 473 646 Y= 6 240 468
Areal	Ca 3 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Blekinge

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Reservatet består av en ca 3 ha stor halvö med äldre lövblandskog dominerad av ek och bok. Halvön höjer sig ca 10 m över Listersjön som ligger ca 62 meter över havet. Berggrunden består av granit.

På Peter Geddas Karta från 1688 över Värmansnäs by är hela halvön och ett område söder därom upptaget som ”kalfhage”. Kartan visar att det då fanns ganska tätt med lövträd i den delen som numera är naturreservat.

Värmansnäs undersöktes 1961-62 av zoologen Hans Kauri. Då beskrevs området: *”Klipporna stupar brant i sjön eller bildar rasbranter. Berggrunden är delvis bar, delvis täckt med yppigt blåbärsris, ljung o. d. På sluttningarna och rasbranterna några gamla lövträd, bok och ek, som utgör rester av en gammal bokskog eller bok-ek skog. Från sydsidan är detta bestånd skyddat genom en planterad yngre granskog. Några ursprungliga lövskogsarter förekommer.*

Biotopen inhyser således många ursprungliga lövskogsarter och har flera gemensamma arter med lövskogsfaunan på Arpö, dels med bokskogen i Schveitsiska Sachs. Beståndet är emellertid för litet för att en fridlysning skulle kunna vara meningsfull”.

Bland annat hittade Hans Kauri den rödlistade spindeln *Philodromus rufus* (NT). Med *Schveitsiska Sachs* avses det ursprungliga naturreservatet Tolseboda som även är känt under namnet *Sachsiska Schweiz*).

Värmansnäs fridlystes som naturminne 1961 med stöd av 6 § naturskyddslagen. Ändamålet var *”Att så länge som möjligt bevara nuvarande beståndstyp och därvid studera markvegetationen utveckling samt att bereda fristad åt grävling”*. Enligt föreskrifterna gäller bland annat att *inga avverkningar får företagas* och att *”grävlingens gryt skola fredas helt”*.

Vid inventeringar 1998 hittades spillning efter läderbagge i en av de innanmurkna ekarna. I december 2004 hittades spillning från läderbagge i ytterligare två äldre ekar. I naturskogen på Värmansnäs finns rikligt med död ved både i levande träd och i högstubbar torrakor och lågor. Flera av de äldre lövträden trängs av gran. I centrala delar finns dock ett mindre granbestånd där det finns rikligt med äldre granlångor. Frågan uppstod då om granen har sådana naturvärden att den bör finnas kvar eller om man kan röja bort granen för att förbättra för de naturvärden som är knutna till lövträden.

I maj 2004 beskriver insektsforskaren Rickard Andersson området efter ett kort besök för att värdera naturvärdena i områdets granar: *”Området ser ut att vara mycket värdefullt för vedlevande insekter. Många grova bokar och ekar, både levande och döda, finns utspridda i reservatet. Ovanligt många av träden är ihåliga. Den mesta granen är koncentrerad till den centrala delen och där utanför finns mera enstaka granar. Antalet granlångor är påfallande stort. Tall, delvis ganska grov, växer lite här och var och kan i ett sådant här orört område bli värdefull på sikt”*. Inventeringen visade att det finns i Sydsverige ovanliga vedinsekter som lever på död granved. Dessutom hittades 3 rödlis-

tade vedskalbaggar som lever i bok och ek i området, *Calambus bipustulatus* VU, *Ptenidium gressneri* NT och *Euplectus brunneus* LC.

Vid en lavexkursion i oktober 2004 hittades flera signalarter och rödlistade lavar på Värmansnäs, bland annat *liten ädellav* EN, *bokvårtlav* NT, *bokkantlav* NT, *rosa lundlav* NT och det andra fyndet i Blekinge av svampen grenticka NT. Andra rödlistade svampar som hittats under senare år i Värmansnäs är *rutskinn* (NT) och *skillerticka* (VU). (EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = missgynnad, LC = livskraftig).

Läderbaggen är nationellt rödlistad som missgynnad (NT) och fridlyst, globalt rödlistad som sårbar, samt förtecknad i Natura 2000, Habitatdirektivets annex 2.

Naturreservatet ingår i Natura 2000 som pSCI-område sedan 1998 (område Värmansnäs SE0410132).

För att bättre kunna skydda naturvärden knutna till lövträden krävs att granens andel begränsas. Detta kräver en ändring i föreskrifterna för reservatet. För att kunna bevara naturvärdena i reservatet och för att skyddet skall uppfylla kraven på skydd enligt Natura 2000 har nytt beslut och skötselplan utarbetats under 2005.

Syfte

Ändamålet med fridlysningen av området som naturminne var enligt länsstyrelsens resolution 27 juni 1961 ”Att så länge som möjligt bevara nuvarande beståndstyp och därvid studera markvegetationen utveckling samt att bereda fristad åt grävling”.

För att granen inte skall konkurrera ut lövträden, bland annat innanmurkna träd lämpliga för Natura 2000-arten läderbagge, finns enligt länsstyrelsen skäl att ändra syfte så att förekomsten av gran kan begränsas i reservatet.

Syftet med reservatet är att:

- bevara biologisk mångfald i en äldre naturskog där tillgången på död ved i olika nedbrytningsstadier är god i form av innanmurkna träd, torrakor, högstubbar och lågor. Den döda veden utgör viktiga substrat för svampar och vedinsekter, bl a *läderbagge*.
- Vårda och bevara värdefulla naturtyper som ingår i Natura 2000. I Värmansnäs finns *Näringsfattig bokskog* och *Näringsfattig ekskog*.

Syftet skall uppnås genom att:

- Försiktiga röjningar av gran görs för att minska granens konkurrens med lövträden. Granarna ringbarkas för att bilda torrakor eller fälls och får bilda lågor.
- Visst uttag av gran kan göras i de övre delarna av reservatet om det kan ske utan att skada mark och lågor.

Föreskrifter vid fridlysning av området 1961

Förbud: Det är förbjudet att utan tillstånd av naturminnets förvaltare inom området

1. plocka blommor och svamp.
2. låta hundar gå lösa.
3. jaga efter grävling.
4. göra upp eld, även i spritkök.

Övriga föreskrifter: Inom området får icke företagas avverkning. Grävlingens gryt skola fredas helt. För vetenskapliga arbeten gälla inga inskränkningar, dock att dylika arbeten och undersökningar må äga rum endast efter tillstånd av naturminnets förvaltare.

Dessa föreskrifter ersätts i detta beslut med nya föreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda markområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller anläggning
2. anlägga väg
3. anlägga luft- eller markledning
4. anordna upplag
5. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller skada marken
6. bedriva täkt i någon form
7. uppföra flaggstång, mast eller antenn
8. avverka skog eller utföra annan skogsvårdsåtgärd
9. ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller stubbe
10. plantera eller så träd, buskar eller andra växter
11. inplantera för området främmande växt- eller djurart
12. framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fäلت vilt med s.k. älgdragare eller motsvarande
13. använda kemiska bekämpningsmedel, kalka eller tillföra handelsgödsel

Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten som ingår i reservatet.

Markägare och innehavare till särskild rätt till mark förpliktigas tåla att åtgärder vidtas inom området enligt fastställd skötselplan, såsom att det i reservatet

- sätts upp informationsskyltar
- granens utbredning begränsas
- genomförs undersökningar av djur-, svamp- och växtarter

Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar
2. fånga eller insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs
3. gräva upp växter eller på annat sätt skada vegetationen
4. medföra ej kopplad hund annat än vid jakt
5. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift
6. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
7. rida eller cykla
8. göra upp eld
9. tälta
10. anordna lägerverksamhet eller tävling

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- samla in vedlevande insekter eller vedlevande svampar
- bedriva vetenskaplig forskning som omfattar provtagning eller installation av utrustning

Ovanstående föreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken skall inte utgöra hinder att sköta området enligt till beslutet hörande skötselplan.

Föreskrifterna enligt 7 kap. miljöbalken utgör heller inte hinder för innehavare av kraftledningsservitut att underhålla befintlig kraftledning. Eftersom Natura 2000-arten läderbagge (*Osmoderma eremita*) finns i träd i anslutning till kraftledningsgatan ska samråd med länsstyrelsen alltid ske innan röjning utförs.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer länsstyrelsen den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare av reservatet skall vara Länsstyrelsen i Blekinge län. För utförande av åtgärder enligt skötselplan kan uppdragstagare utses.

Ärendets handläggning

Värmansnäs fridlystes som naturminne 1961 med stöd av 6 § naturskyddslagen. Enligt övergångsbestämmelser till naturvårdslagen är området naturreservat.

Värmansnäs ingår som pSCI-område i Natura 2000 sedan 1998 (Vermansnäs SE0410132).

Gränsbestämning har utförts av lantmäterimyndigheten under 2003. Utarbetandet av nytt beslut och skötselplan och förslag till gränsjustering har utförts av länsstyrelsen under 2005 som en del av arbetet med att förbättra skyddet av naturvärdena i gamla naturreservat till de krav som ställs enligt miljöbalken och för Natura 2000-områden. Förslaget har remissbehandlats under hösten 2005 och förelagts markägaren under vintern 2006. Yttrande utan erinran har inkommit från Ronneby kommun och Vägverket. Eon förutsätter att befintlig ledning kan vara kvar samt att åtgärder för drift, underhåll och förnyelse kan utföras.

Ikraftträdande

Detta beslut träder ikraft den dag det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dock omedelbart, även om de överklagas.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

Deltagande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingegerd Wärnersson.

I beslutet har även deltagit länsassessor Karin Andersson, antikvarie Nils-Gustaf Nydolf samt biolog Lars-Göran Olsén, den sistnämnde som föredragande.

Ingegerd Wärnersson

Lars-Göran Olsén

Kungöres i länets författningssamling, ortstidning och ORIS.

Bilagor:

1. Karta med reservatsgränser
2. Skötselplan med bilagor